

OBSAH

O AUTORKÁCH	9
POUŽITÉ SKRATKY A ZNAČKY	10
ÚVOD	13
Prvá časť SOCIÁLNE POISTENIE A ZABEZPEČENIE	17
I. ZÁKLADNÉ POJMY SOCIÁLNEHO POISTENIA	17
1. Samostatne zárobkovo činná osoba	17
2. Choroba z povolania	21
3. Choroba z povolania – iné poškodenie zdravia pri práci	23
II. DOBA DÔCHODKOVÉHO POISTENIA	27
A. DOBA DÔCHODKOVÉHO POISTENIA	27
4. Náhradná doba – započítanie doby nezamestnanosti do doby zamestnania	27
5. Náhradná doba – započítanie doby nezamestnanosti do doby poistenia	31
6. Doba dôchodkového poistenia spolupracujúcej osoby SZČO	33
7. Obdobie dôchodkového poistenia – doba zamestnania	36
8. Obdobie dôchodkového poistenia – náhradná doba	38
9. Nárok na dávku a doba poistenia	41
10. Náhradná doba zamestnania a nárok na dávku	41
11. Poistenie na dôchodkové účely	45
12. Účasť SZČO na povinnom dôchodkovom poistení	49
13. Dôchodkové poistenie advokáta	52
14. Dôchodkové poistenie advokáta	55
15. Účasť správcu dedičstva na nemocenskom a dôchodkovom poistení	57
16. Vznik účasti na nemocenskom a dôchodkovom poistení	60
17. Zánik pracovnoprávných vzťahov	62
18. Dôchodok za výsluhu rokov	65
19. Výška dôchodku a obdobie poistenia v osobitnom systéme sociálneho poistenia	68
20. Výsluhový dôchodok a obdobie dôchodkového poistenia	68
21. Hodnotenie doby výkonu služby policajta vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia ..	69
22. Doba služby v ozbrojených silách	69
23. Zachovanie nárokov z minulosti pre príslušníkov ozbrojených zborov	70
B. DOBA DÔCHODKOVÉHO POISTENIA V ZAHRANIČÍ	70
24. Zánik Českej a Slovenskej federatívnej republiky a doba poistenia	70
25. Náhradná doba (Dohovor medzi Československou republikou a Federatívnou ľudovou republikou Juhoslávia o sociálnom poistení)	72
26. Zvýhodnené hodnotenie doby zamestnania (Dohovor medzi Československou republikou a Federatívnou ľudovou republikou Juhoslávia o sociálnom poistení)	76
27. Doby poistenia na Ukrajine	80
28. Výška starobného dôchodku a poistenie na Ukrajine	82

29. Starobný dôchodok presídlencov z Ukrajiny	83
30. Poistenie v cudzine	86
31. Práca v zahraničí	88
32. Obdobie dôchodkového poistenia – náhradná doba	89
33. Bydlisko vo viacerých členských štátoch	89
34. Výška starobného dôchodku podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva	92
III. VÝŠKA DÁVKY	93
35. Osobný mzdový bod za obdobie materskej dovolenky	93
36. Priemerný mzdový bod	95
37. Priemerný mesačný zárobok	100
38. Výška starobného dôchodku podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva	102
39. Výška starobného dôchodku expertov v zahraničí	106
40. Zvyšovanie priznaného dôchodku a ustanovenie advokáta pre konanie právoplatne skončené	109
41. Vymeriavací základ pre výpočet jednorazového vyrovnania	110
42. Úprava dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu	114
43. Zvýšenie dôchodku, ktorý je jediným príjmom dôchodcu	114
IV. DÁVKY V STAROBE	115
A. STAROBNÝ DÔCHODOK	115
44. Žiadosť o starobný dôchodok	115
45. Starobný dôchodok	117
46. Ďalší nárok na ten istý druh dôchodku	119
47. Vznik nároku na dôchodok	122
48. Náhradná doba zamestnania a nárok na dávku	124
49. Práca v zahraničí	125
50. Úprava výšky zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť	131
51. Výška starobného dôchodku a poistenie na Ukrajine	133
52. Zachovanie nárokov zo zvýhodnených pracovných kategórií	135
53. Nároky zo zamestnaní I. a II. pracovnej kategórie	138
54. Zараdovanie do pracovných kategórií	140
55. Zvýhodnené pracovné kategórie	144
56. Zараdovanie do pracovnej kategórie SZČO	147
57. Právo na ochranu pred diskrimináciou v spojení s právom na súdnu ochranu	150
B. PREDČASNÝ STAROBNÝ DÔCHODOK	152
58. Vznik nároku na predčasný starobný dôchodok	152
59. Výška predčasného starobného dôchodku	154
60. Výška predčasného starobného dôchodku	156
61. Nárok na predčasný starobný dôchodok	160
62. Prepočet výšky predčasného starobného dôchodku	162
63. Prepočet predčasného starobného dôchodku	165

V. INVALIDNÝ DÔCHODOK	168
64. Nová žiadosť o invalidný dôchodok	168
65. Zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť	170
66. Nárok na invalidný dôchodok a invalidita z mladosti	173
67. Nový nárok na invalidný dôchodok	176
68. Nárok na dávku a doba poistenia	179
69. Nárok na invalidný dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení poberateľa častočného invalidného dôchodku	182
70. Nárok na invalidný dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení a nárok na čiastočný invalidný dôchodok	184
71. Dátum vzniku invalidity	186
72. Zistenie dátumu vzniku invalidity	188
73. Vznik invalidity po vzniku nároku na starobný dôchodok	191
74. Invalidita z mladosti	194
75. Invalidný dôchodok z mladosti	197
76. Trvanie invalidity	200
77. Termín kontrolnej lekárskej prehliadky	202
78. Podnet na vykonanie kontrolnej lekárskej prehliadky	204
79. Zistenie dátumu vzniku invalidity	207
80. Žiadosť o nové posúdenie zdravotného stavu poberateľa častočného invalidného dôchodku pred určeným termínom kontrolnej lekárskej prehliadky	209
81. Častočný invalidný dôchodok a poškodenie zdravia pri práci	212
82. Zisťovanie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť	216
83. Posúdenie zdravotného stavu	218
84. Posúdenie zdravotného stavu	221
85. Posúdenie zdravotného stavu žiadateľa o dávku dôchodkového poistenia	223
86. Posúdenie miery schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť	226
87. Posúdenie miery schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť	228
88. Posúdenie schopnosti vykonávať prácu	231
89. Hodnota dôkazov o zisťovaní zdravotného stavu	233
90. Súdne preskúmanie úplnosti a objektívnosti zistenia zdravotného stavu	237
91. Posudok o zdravotnom stave	240
92. Lekársky posudok	244
VI. POZOSTALOSTNÉ DÁVKY	244
A. VDOVSKÝ A VDOVECKÝ DÔCHODOK	244
93. Trvanie nároku na výplatu vdoveckého dôchodku	244
94. Uzavretie nového manželstva	246
95. Zisťovanie rozhodných skutočností pre nárok na vdovecký dôchodok	248
96. Výchova dieťaťa a nárok na vdovecký dôchodok	250
97. Vznik nároku na vdovecký dôchodok	252
98. Zánik nároku na vdovecký dôchodok a jeho výplatu (podmienka starostlivosti o nezaopatrené dieťa)	255
99. Nové posúdenie nároku na vdovecký dôchodok	257
100. Podmienky nároku na vdovský dôchodok	260

B. SIROTSKÝ DŮCHODOK	261
101. Nárok na sirotský dôchodok a právoplatný rozsudok súdu o osvojení	261
102. Obnovenie nároku na sirotský dôchodok	263
103. Neoznámenie ukončenia štúdia na strednej škole poberateľa sirotského dôchodku	265
VII. ÚRAZOVÉ DÁVKY	266
A. ÚRAZOVÁ RENTA	266
104. Vznik nároku na úrazovú rentu	266
105. Rozhodnutie o úrazovej rente	271
106. Zmena pomerov pri prepočítaní výšky náhrady za stratu na zárobku	273
107. Prepočítanie výšky náhrady na strate na zárobku	277
108. Zodpovednosť za škodu spôsobenú chorobou z povolania	280
109. Nárok na úrazovú rentu – pokles pracovnej schopnosti pri nároku na úrazovú rentu	282
110. Nárok na úrazovú rentu – zánik nároku na výplatu úrazovej renty	285
B. JEDNORAZOVÉ VYROVNANIE	287
111. Vymeriavací základ pre výpočet jednorazového vyrovnania	287
C. NÁHRADA ZA BOLEŠŤ A NÁHRADA ZA SŤAŽENIE SPOLOČENSKÉHO UPLATNENIA	288
112. Výška náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia	288
113. Úprava bodového hodnotenia	291
114. Invalidita a dôvod hodný osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia	296
115. Odškodňovanie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia	299
VIII. DÁVKA GARANČNÉHO POISTENIA	304
116. Vrátenie dávky garančného poistenia	304
117. Vrátenie dávky garančného poistenia	306
118. Zjednotenie výkladu § 103 ods. 2 zákona o sociálnom poistení	309
IX. DÁVKA V NEZAMESTNANOSTI	313
119. Vrátenie dávky v nezamestnanosti	313
X. POISTNÉ, VYMERIAVACÍ ZÁKLAD A POHLADÁVKY NA POISTNOM	317
120. Poistné za zamestnanca	317
121. Premlčanie poistného	321
122. Vymáhanie poplatku za nesplnenie oznamovacej povinnosti, pokuty a penále Sociálnou poisťovňou	323
123. Pohľadávky na poistnom za obdobie reštrukturalizačného konania	326
124. Vymeriavací základ	329
125. Vymeriavací základ	332
126. Postúpenie pohľadávky na poistnom	334
127. Postúpenie pohľadávky na poistnom	337
XI. ZODPOVEDNOSŤ ZA NEDODRŽANIE PRÁVNÝCH PREDPISOV	341
128. Reštrukturalizačný plán a penále	341
129. Forma splnenia ohlasovacej povinnosti	347

130. Zavinenie preplatku na dávke	350
131. Neoznámenie ukončenia štúdia na strednej škole poberateľa sirotského dôchodku	353
132. Preplatok na dávke (zánik nároku na úrazový dôchodok)	353
133. Vrátenie dávky poistencom pri porušení povinnosti zamestnávateľom	356
XII. PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA ZÁKONA O SOCIÁLNO M	
POISTENÍ	361
134. Zachovanie nárokov zo zvýhodnených pracovných kategórií	361
135. Nároky zo zamestnaní I. a II. pracovnej kategórie	362
136. Zvýhodnené pracovné kategórie	362
137. Trvanie invalidity	362
138. Termín kontrolnej lekárskej prehliadky	363
139. Žiadosť o nové posúdenie zdravotného stavu poberateľa čiastočného invalidného dôchodku pred určeným termínom kontrolnej lekárskej prehliadky	363
140. Úprava dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu dôchodcu	363
141. Zvýšenie dôchodku, ktorý je jediným príjmom dôchodcu	367
142. Obnovenie nároku na sirotský dôchodok	370
143. Konanie o náhrade nákladov na výživu pozostalých a pozostalostná úrazová renta	370
144. Právomoc Sociálnej poisťovne rozhodovať o výške náhrady za straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti	373
145. Právomoc rozhodovať o náhrade za stratu na zárobku	375
146. Stanovisko občianskoprávneho a správneho kolégia o odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania	379
147. Retroaktivita právnych predpisov pri posudzovaní invalidity	385
148. Valorizácia dávok sociálneho poistenia a čl. 39 ods. 1 Ú SR	386
149. Porušenie princípu právnej istoty v sociálnom zabezpečení	391
Druhá časť SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE POLICAJTOV A VOJAKOV	399
150. Hodnotenie doby výkonu služby policajta vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia ...	399
151. Výška dôchodku a obdobie poistenia v osobitnom systéme sociálneho poistenia	403
152. Doba potrebná pre vznik nároku na výsluhový dôchodok a spôsob určenia sumy výsluhového dôchodku	407
153. Nárok na starobný dôchodok a na výsluhový dôchodok	411
154. Nárok na starobný dôchodok policajtov	419
155. Doba poistenia v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch	422
156. Doba služby v ozbrojených silách	425
157. Výsluhový dôchodok a obdobie dôchodkového poistenia	430
158. Výsluhový príspevok a výsluhový dôchodok	436
159. Výsluhový príspevok a výsluhový dôchodok	439
160. Výsluhový príspevok a výsluhový dôchodok	442
161. Vzťah medzi výsluhovým dôchodkom a dôchodkom za výsluhu rokov	445
162. Nárok na starobný dôchodok u príslušníka ozbrojeného zboru	448
163. Zachovanie nárokov z minulosti pre príslušníkov ozbrojených zborov	452
164. Príspevok za službu	456
165. Určenie percenta rastu priemerného mesačného služobného platu	461

166. Výsluhový dôchodok a výplata náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku	465
167. Výsluhový dôchodok a náhrada mzdy za nevyčerpanú dovolenku	467
168. Úprava výsluhového dôchodku príslušníka ozbrojených síl	471
169. Odchodné profesionálneho vojaka	472
170. Vymeriavací základ na určenie výšky odchodného policajta	475
171. Výpočtový základ pre určenie jednorazového odškodného	479
172. Zavinenie preplatku na dávke	483
173. Služobný úraz počas prestávky v službe	483
Register spisových značiek	488
Register predpisov	493

Prvá časť

SOCIÁLNE POISTENIE A ZABEZPEČENIE

I. ZÁKLADNÉ POJMY SOCIÁLNEHO POISTENIA

1. Samostatne zárobkovo činná osoba

§ 5, § 21 ods. 4 písm. e), § 138 ods. 10 ZoSP
§ 652 až 672a ObZ

Zápis, alebo osvedčenie o zápise do registra sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia podľa zákona č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov plní registračnú funkciu v súvislosti s dohľadom Národnej banky Slovenska nad finančným trhom, ale nemá povahu oprávnenia podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Subjekt, zapísaný v uvedenom registri, má len právo uchádzať sa o vykonávanie činnosti obchodného zástupcu. Zápis alebo osvedčenie o zápise samotné nezakladajú oprávnenie vykonávať činnosť výlučného sprostredkovateľa poistenia, ktorú možno vykonávať len na základe zmluvy o obchodnom zastúpení s poisťovňou.

Status SZČO podľa § 5 písm. f) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je podmienený vykonávaním činnosti obchodného zástupcu, a preto zánik nemocenského a dôchodkového poistenia nemožno spájať so zrušením zápisu sprostredkovateľa poistenia v registri, vedenom Národnou bankou Slovenska.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 15. decembra 2011, sp. zn. 7 Sžso 20/2011 (R 72/2012)

Z rozhodnutia:

KS v K. rozsudkom z 24. novembra 2010 zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a) OSP rozhodnutie žalovanej z 22. decembra 2008, ako aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka K. z 18. júna 2008, vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Napadnutým rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie SP, pobočka K. z 18. júna 2008, ktorým tento prvostupňový správny orgán rozhodol, že žalobcovi ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie 31. októbra 2006 a žalobcovi ako SZČO zaniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie 19. septembra 2007.

Podľa názoru KS správne orgány vec nesprávne právne posúdili. Žalobca bol SZČO podľa § 5 písm. b) ZoSP na základe oprávnenia na prevádzkovanie živnosti, ako aj podľa § 5 písm. f) ZoSP, lebo vykonával činnosť obchodného zástupcu. Z poznámky pod čiarou k § 5 písm. f) ZoSP vyplýva, že činnosťou obchodného zástupcu sa rozumie činnosť podľa

§ 652 až § 672a ObZ, a teda činnosť vykonávaná na základe zmluvy o obchodnom zastúpení. Takouto zmluvou nepochybne bola zmluva o obchodnom zastúpení pri sprostredkovaní poistenia uzavretá medzi žalobcom ako fyzickou osobou a Allianz – Slovenskou poisťovňou a. s., B. z 2. marca 2006. Zánikom zmluvy o sprostredkovaní poistenia od 1. novembra 2006 žalobca prestal vykonávať činnosť výlučného sprostredkovateľa poistenia [teda obchodného zástupcu podľa § 5 písm. f) ZoSP], čím mu zanikol status SZČO podľa tohto zákonného ustanovenia a tým došlo aj k zániku jeho povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia v zmysle § 21 ods. 4 písm. e) ZoSP. Status SZČO podľa § 5 písm. f) ZoSP sa viaže na vykonávanie činnosti obchodného zástupcu a podľa názoru KS nebolo možné viazať zánik nemocenského a dôchodkového poistenia na zrušenie zápisu sprostredkovateľa poistenia v registri, vedenom Národnou bankou Slovenska. Žalobca podanie návrhu na zrušenie tohto zápisu nebol spôsobilý ovplyvniť, pretože tento návrh bol podaný v dôsledku skončenia platnosti zmluvy a na jeho podanie bola oprávnená iba poisťovňa.

Proti rozsudku KS podala včas odvolanie žalovaná a žiadala, aby odvolací súd rozhodnutie KS zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nesúhlasila s právnym názorom KS, pretože v zmysle § 5 písm. c) ZoSP žalobca mal status SZČO aj na základe jeho zapísania do zoznamu výlučných sprostredkovateľov poistenia 4. mája 2006 v registri sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia vedenom Národnou bankou Slovenska pod registračným číslom VSP016710. Osvedčenie o zápise do registra je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. Žalobca ako výlučný sprostredkovateľ poistenia bol z registra sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia vymazaný až 19. septembra 2007. Žalobcovi ako SZČO povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 31. októbra 2006 nezaniklo, pretože žalobca bol k tomuto dňu SZČO podľa § 5 písm. c) ZoSP aj napriek zániku zmluvy o obchodnom zastúpení pri sprostredkovaní poistenia 1. novembra 2006 a napriek pozastaveniu prevádzkovania živnosti od 19. apríla 2007 do 19. augusta 2008. Deň zániku tohto poistenia je totožný s dátumom vymazania žalobcu zo zoznamu výlučných sprostredkovateľov poistenia v registri sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia, teda s dátumom 19. septembra 2007.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok KS v K. potvrdiť ako vecne správny.

NS SR, ako súd odvolací podľa § 10, § 246c a § 250ja OSP, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej bolo podané nedôvodne.

V zmysle § 5 písm. b), písm. c) a písm. f) ZoSP v znení účinnom od 1. augusta 2006 je SZČO podľa tohto zákona fyzická osoba, ktorá má oprávnenie prevádzkovať živnosť alebo má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, alebo vykonáva činnosť obchodného zástupcu.

Ust. § 21 ods. 1 ZoSP v znení účinnom od 1. augusta 2006 uvádza, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO vzniká od 1. júla kalendárneho

roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10 a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, ak tento zákon neustanovuje inak.

Zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia je upravený v § 21 ods. 4 písm. b) ZoSP v znení účinnom od 1. augusta 2006. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie na tomto základe zaniká vždy SZČO uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a SZČO uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť SZČO uvedenej v § 5 písm. c). Rovnako zaniká toto poistenie aj SZČO uvedenej v § 5 písm. f) dňom zániku obchodného zastúpenia [§ 21 ods. 4 písm. c) ZoSP].

Zo súdneho spisu, ktorého súčasťou bol aj administratívny spis, vyplýva, že žalobca uzavrel s Allianz – Slovenskou poisťovňou, a. s., B. zmluvu o obchodnom zastúpení pri sprostredkovaní poistenia v univerzálnej sieti 2. marca 2006 v zmysle ustanovení § 652 a nasl. ObZ a zákona č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia v z. n. p.. Do zoznamu sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia vedenom Národnou bankou Slovenska bol zapísaný 4. mája 2006. Táto zmluva o obchodnom zastúpení z 2. marca 2006 zanikla 1. novembra 2006 a zápis žalobcu v registri sprostredkovateľov bol zrušený 19. septembra 2007, na základe návrhu poisťovne na zrušenie zápisu žalobcu v registri sprostredkovateľov poistenia z 12. septembra 2007. Žalobca mal tiež od 20. mája 1992 oprávnenie na prevádzkovanie živnosti, ktorej prevádzkovanie odbor živnostenského podnikania Obvodného úradu v K. pozastavil rozhodnutím z 13. marca 2008 o zmene obdobia pozastavenia prevádzkovania živnosti na obdobie od 19. apríla 2007 do 19. augusta 2008.

Toto rozhodnutie bolo neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o pozastavení prevádzkovania živnosti z 10. apríla 2007.

Z uvedených skutočností vyplýva, že žalobca bol výlučným sprostredkovateľom poistenia na základe uzavretej zmluvy o obchodnom zastúpení podľa § 652 a nasl. ObZ, a teda bol SZČO, ktorá vykonáva činnosť obchodného zástupcu podľa § 5 písm. f) ZoSP, čo nebolo medzi účastníkmi sporné. Podľa názoru žalovanej bol však žalobca na základe zapísania do zoznamu výlučných sprostredkovateľov poistenia 4. mája 2006 v registri sprostredkovateľov poistenia vedenom Národnou bankou Slovenska aj SZČO podľa § 5 písm. c) ZoSP, pretože osvedčenie o zápise do tohto registra je podľa jej názoru oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.

Oprávnenie na vykonávanie činnosti predpokladané v § 5 písm. c) ZoSP je upravené spôsobom, že má konštitutívny účinok, čo znamená, že na jeho základe môže byť určitá činnosť priamo vykonávaná.

Zápis, alebo osvedčenie o zápise do registra podľa zákona č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia v z. n. p. nemá povahu oprávnenia v zmysle § 5 písm. c) ZoSP, pretože plní funkciu registračnú v súvislosti s dohľadom Národnej banky Slovenska nad finančným trhom. Tento zápis alebo osvedčenie o zápise samo osebe nezakladá subjektu priamo oprávnenie vykonávať činnosť výlučného sprostredkovateľa poistenia, pretože túto činnosť možno vykonávať až na základe zmluvy o obchodnom zastúpení uzavretou s poisťovňou, ktorej uzavretie predchádza tomuto zápisu.

Subjekt, zapísaný v uvedenom registri má len právo uchádzať sa o vykonávanie činnosti obchodného zástupcu.

Najvyšší súd považuje za potrebné tiež poznamenať, že poisťovňa mala povinnosť do 30 dní od skončenia platnosti zmluvy o obchodnom zastúpení podať návrh na zrušenie zápisu výlučného sprostredkovateľa v registri a Národná banka Slovenska bola povinná zrušiť tento zápis. V danom prípade však poisťovňa takto nepostupovala, lebo zmluva o obchodnom zastúpení zanikla 1. novembra 2006, návrh na zrušenie zápisu bol podaný Národnej banke Slovenska až 12. septembra 2007, a preto bol zápis zrušený dňom 19. septembra 2007, ktorý deň nesprávne považovala žalovaná za deň zániku tohto oprávnenia, a teda za deň zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia podľa § 21 ods. 4 písm. b) ZoSP. Ak by bol ako správny prijatý právny záver žalovanej, malo by to za následok, že takáto SZČO by nemohla deň zániku svojho povinného nemocenského a dôchodkového poistenia ovplyvniť, hoci by činnosť sprostredkovateľa poistenia nevykonávala a ani vykonávať nemohla.

Nemožno ponechať bez povšimnutia tiež skutočnosť, že žalobca bol na základe jednej činnosti, a to vykonávania činnosti výlučného sprostredkovania poistenia považovaný žalovanou za SZČO podľa § 5 písm. c) ZoSP (teda za osobu, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu), a tiež aj za osobu vykonávajúcu činnosť obchodného zástupcu podľa § 5 písm. f) ZoSP. NS SR tento právny názor žalovanej nepovažuje za správny, lebo z vykonávania jedného a to istého druhu zárobkovej činnosti môže byť fyzická osoba priradená len k jednej z definícií samostatne zárobkovo činných osôb vymedzených v § 5 ZoSP.

ZoSP spája s jednotlivými vymedzeniami SZČO rozdielne moment zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia. Pokiaľ žalovaná nesprávne identifikovala žalobcu z titulu výkonu činnosti výlučného sprostredkovateľa poistenia ako SZČO podľa § 5 písm. c) ZoSP, rozhodla o zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, lebo žalobca bol z tohto titulu SZČO podľa § 5 písm. f) ZoSP.

Zánikom zmluvy o sprostredkovaní k 1. novembru 2006 žalobca prestal vykonávať činnosť výlučného sprostredkovateľa poistenia, a preto mu zanikol status SZČO podľa § 5 písm. f) zákona o sociálnom poistení k tomuto dňu. Zánikom zmluvy o sprostredkovaní zaniklo obchodné zastúpenie, s ktorou skutočnosťou zákon o sociálnom poistení spája zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia v § 21 ods. 4 písm. e).

Žalobca mohol byť napriek tomu tiež SZČO podľa § 5 písm. f) ZoSP, ak mal oprávnenie prevádzkovať živnosť. V ďalšom konaní bude preto potrebné, aby sa správne orgány

vysporiadali aj so skutočnosťou, či žalobcovi zaniklo (ak predtým vzniklo) povinné nemocenské a dôchodkové poistenie aj ako SZČO podľa § 5 písm. f) ZoSP, pretože žalovaná je povinná posúdiť osobitne zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia z každého jednotlivého statusu uvedeného v § 5 ZoSP, ktorý fyzická osoba spĺňa. Pri posudzovaní príjmov podľa § 21 ods. 1 ZoSP je pritom potrebné prihliadať len na tie príjmy z podnikania, ktoré vyplynuli z podnikateľskej činnosti posudzovaného statusu SZČO.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok KS v K. podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil.

2. Choroba z povolania

§ 8 ods. 2 a 3 ZoSP

Ak bola choroba, neskôr označená ako choroba z povolania, zistená viac ako 3 roky pred dňom jej zaradenia do zoznamu chorôb z povolania, nemožno ju považovať za chorobu z povolania podľa § 8 ods. 2 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26. februára 2009, sp. zn. 4 Sžso 12/2008 (R 83/2012)

Z rozhodnutia:

KS v Ž. rozsudkom z 9. októbra 2009 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobcu a potvrdené rozhodnutie pobočky v M. z 15. novembra 2005 vo veci nepriznania nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania, zistenej 16. apríla 1996 a žalovanému trovy konania nepriznal.

Z odôvodnenia vyplýva, že žalovaný správny orgán vrátane prvostupňového správneho orgánu postupoval v súlade so zákonom, keď v prípade žalobcu rozhodol o nepriznaní nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia. Choroba z povolania, ktorá bola u žalobcu zistená, nezodpovedala podmienke ustanovenej v § 8 ods. 3 ZoSP, ktorá jej uznanie spájala s časom jej zistenia, a preto ju nebolo možné považovať za chorobu z povolania. Žalobca preto nemohol v dôsledku zistenia tejto choroby úspešne uplatňovať nároky v zmysle zákona o sociálnom poistení.

Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal žalobca odvolanie, v ktorom namietal, že § 8 ods. 3 ZoSP považuje za protiústavné a podľa jeho názoru je tiež v rozpore s medzinárodnoprávnymi dokumentmi, ktorými je SR v zmysle čl. 154c Ú SR viazaná. Zdôraznil, že jeho choroba z povolania bola zistená skôr, ako tri roky pred dňom jej zaradenia do zoznamu chorôb z povolania, preto je v nerovnom postavení s občanmi, ktorým bola rovnaká choroba z povolania zistená v lehote 3 rokov pred jej zaradením do zoznamu chorôb z povolania. Žalobca uviedol, že podľa jeho názoru § 8 ods. 3 ZoSP je v rozpore s čl. 12 ods. 1 Ú SR tým, že konaním žalovanej nie je zabezpečená rovnosť v právach, resp. aj s čl. 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach

(publikovaného v Zbierke zákonov pod č. 120/1976 Zb.), k čomu by zrejme mohol zaujať stanovisko ÚS SR [§ 109 ods. 1 písm. b) OSP]. V odvolaní žalobca uviedol, že postup pri vypracovávaní posudku o stažení spoločenského uplatnenia považuje za diskriminačný, lebo od roku 1996 (prístup do zdravotnej dokumentácie skôr pre pacienta nebol možný) sa domáhal uznania choroby z povolania pod položkou č. 29 – ochorenie kostí, kĺbov, šliach a nervov z jednostranného zataženia (predložené vyšetrenia preukazujú stredne ťažké štádium vazoneurózy a syndróm karpálneho tunelu z jednostranného dlhodobého zataženia pri práci). Zdôraznil, že považuje za diskriminačné to, že po desiatich rokoch jeho lekárskeho vyšetrení mu uznali chorobu z povolania zistenú v roku 1996 (hoci od roku 1993 je na invalidnom dôchodku). Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok KS zmenil, rozhodnutie žalovanej zo 7. februára 2006 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal, aby žalovanej bola uložená povinnosť nahradiť mu trovy konania do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalovaná v písomnom vyjadrení k žalobe navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok KS ako vecne správny potvrdil.

NS SR, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), na pojednávaní (§ 214 ods. 1 SP) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie nie je opodstatnené.

Z § 8 ods. 2 ZoSP vyplýva, že choroba z povolania podľa tohto zákona je choroba uznaná príslušným zdravotníckym zariadením, zaradená do zoznamu chorôb z povolania uvedeného v prílohe č. 1, ak vznikla za podmienok uvedených v tejto prílohe:

- a) zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh,
- b) fyzickej osobe uvedenej v § 17 ods. 2 pri činnostiach uvedených v tomto ustanovení alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami.

Následne § 8 ods. 3 ZoSP ustanovuje, že chorobou z povolania je aj choroba, ktorá bola zistená pred jej zaradením do zoznamu chorôb z povolania, najviac tri roky pred dňom jej zaradenia do tohto zoznamu.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb.

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 OSP).

Úlohou súdu prvého stupňa bolo postupom podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti OSP preskúmať zákonnosť rozhodnutia žalovanej, ktorým žalobcovi nebol priznaný nárok na náhradu za staženie spoločenského uplatnenia.

Zo spisov vyplýva, že žiadosťou spísanou na pobočke žalovanej v M. 25. augusta 2005, sa žalobca domáhal priznania náhrady za staženie spoločenského uplatnenia. K žiadosti pripojil posudok Martinskej fakultnej nemocnice – Kliniky pracovného lekárstva a toxikológie zo 17. júla 2005 vypracovaný prednostkou kliniky Prof. MUDr. J.B., CSc. Podľa záverov tohto posudku bola u žalobcu zistená choroba z povolania – iné poškodenie zdravia z práce, ktorá je zaradená pod pol. č. 47 zoznamu chorôb z povolania podľa prílohy

č. 1 k zákonu o sociálnom poistení. V posudku sa tiež uvádza, že uvedená choroba z povolania bola u žalobcu zistená po prvý raz 16. apríla 1996. Táto skutočnosť jednoznačne vyplýva aj z hlásenia choroby z povolania žalobcu v mesiaci júl 2005 určeného pre Sociálnu poisťovňu, v rámci ktorého sa ako dátum priznania choroby z povolania u žalobcu uvádza 12. januára 2005.

Choroba z povolania, ktorá bola žalobcovi priznaná 12. januára 2005 nebola zahrnutá v predchádzajúcej právnej úprave do zoznamu chorôb z povolania. Táto choroba z povolania bola do zoznamu chorôb z povolania zapracovaná až do ZoSP, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2004.

Prípado žalobcu bol opakovane predložený na posúdenie na Celoslovenskú komisiu pre posudzovanie chorôb z povolania, avšak toto ochorenie nebolo možné v minulosti hlásiť ako chorobu z povolania, lebo ani ochorenie chrčtice, ani iné poškodenie zdravia pri práci (tzv. voľná položka) nebolo súčasťou starého Zoznamu chorôb z povolania.

Ak bola choroba neskôr označená ako choroba z povolania, zistená viac ako 3 roky pred dňom jej zaradenia do zoznamu chorôb z povolania, nebolo možné považovať ju za chorobu z povolania podľa § 8 ods. 2 a 3 ZoSP, a to ani poukazom na medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná.

Ak teda za uvedeného skutkového stavu vo veci nebolo žiadosti žalobcu o priznanie nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania zistenej 16. apríla 1996 vyhovené, aj podľa názoru odvolacieho súdu žalovaná o žiadosti žalobcu správne rozhodla, keď mu požadovanú náhradu nepriznala. Žalovaná postupovala pri rozhodovaní v plnom súlade so zákonom, pre svoje rozhodnutie si zadovážila dostatočné skutkové podklady, na základe ktorých vyvodila správny právny záver, ktorý v napadnutom rozhodnutí aj náležitým spôsobom odôvodnila.

Nepochybil preto krajský súd, keď napadnuté rozhodnutie žalovanej ako zákonné potvrdil. Námietky žalobcu uvedené v jeho odvolaní ako skutkovo a právne bezvýznamné pre rozhodnutie v preskúmvanej veci nebolo možné zohľadniť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd napadnutý rozsudok KS v súlade s § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

3. Choroba z povolania – iné poškodenie zdravia pri práci

§ 13, § 99, § 251 ods. 1, príloha č. 1 ZoSP

§ 11 ods. 1 zákona o náhrade za bolesť

§ 1, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, § 6, § 7 ods. 3, § 9 ods. 4, časť A. II. bod 10, časť A. IV bod 106 prílohy vyhlášky o odškodňovaní bolesti

Smernica č. 4/1974 Vestníka Ministerstva zdravotníctva SSR, registrovaná v čiastke 18/1974 Zb., o hlásení a evidencii chorôb z povolania, profesionálnych otráv a iných poškodení zdravia pri práci

Ak bolo iné poškodenie zdravia pri práci, zistené podľa právnych predpisov účinných do 1. januára 2004, prejednané a uznané za iné poškodenie zdravia pri práci na